

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujevine dodatno 6 K. — Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Čeje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta št. 5, sprejemna.

Na tiskarstvo se plačuje od enostopne petilivrate za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala razprava“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Zveza z Nemčijo.

Pretekli teden se je v nemškem glavnem stanu obnovila zveza med Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Tiče se vojaških, političnih in gospodarskih zadev. Na podlagi te zveze se bo v bližnjem času izdelala zvezna pogodba med Avstro-Ogrsko, Nemčijo, Bolgarijo in Turčijo, ustvarila se bo štirizveza na novi podlagi.

To je pravzaprav vse, kar so avstro-ogrski narodi zvedeli o dogodkih v nemškem glavnem stanu. Vse podrobnosti so zavite v tajnost. In vendar so kakor kaže sedanja svetovna vojna, meddržavne pogodbe za narode življenske pogodbe.

Zatrjuje se sicer, da se bodo pogodbe, v kolikor se tičejo narodnega gospodarstva, predložila državnim zborom. Tega nam ni bilo treba zatrjevati, ker nam je v ustavi zajamčeno. A narodi se zanimajo tudi za določbe vojaške in politične pogodbe med državami.

Nemčija je imela in bo vedno imela zaradi svojega posebnega narodnogospodarskega značaja drugo zunanjo politiko kakor Avstro-Ogrska. Isto se lahko trdi glede Bolgarije in Turčije. Sovražniki ene države ne bodo vseskozi sovražniki druge države. Vsaka država bo imela na zunaj braniti svoje koristi v drugačni smeri. Zato je vprašanje, ki zanima vsakega državljanca, kako daleč sega naša vojaška in politična zveza z Nemčijo in za kako dolgo dobo se je sklenila.

Grof Černin je ponovno izjavil, da je smer naše zunanje politike splošno razoroženje in mednarodna zveza. Spori med narodi bi se naj odločevali podom pametnih razgovorov ter mednarodnih razsodb, ne pa z mečem, s krvjo in smrtjo. Zato bi radi vedeli, ali se je sedaj to stališče opustilo, ali pa je pogodba sklenjena samo za dobo vojne, a potem da imamo proste roke.

Naši poslanci bodo morali v državnem zboru zahtevati jasnosti o pogodbi, sklenjeni v nemškem glavnem stanu. Narodi, ki morajo trpeti in krvaveti, hočejo vedeti, kaj se je sklenilo o njihovi bodočnosti. Pogodbe naj ne bodo več tajne, ampak javne, naj

bodo predložene ljudskim zastopnikom, da jih odobrijo, ako so za njih narodno koristne, ali pa jih ovržejo, ako so škodljive.

Prepričani smo, da torej o dogodkih v nemškem glavnem stanu ni izrečena zadnja beseda.

Zakaj sem podpisal jugoslovansko deklaracijo

Po dveh letih vjetništvu — domov. Izstopim. Vsled dolge vožnje se mi dozdeva, da se zemlja mame pod nogami. Naravnost proti domu. Spotoma ni dosti spremembe. Samo čudno tiho je povsod; nikjer fantovskega vriska, nikjer deklishe pesmi. Potok je razdrapal cesto; ni moških rok, da bi v redu popravile. Moja največja njiva ni obdelana, vem, zakaj ne.

Žena se me je razveselila. A takoj žalostno do stavila: „Saj boš moral spet na fronto.“ — „Zakaj pa nisi dala dolge njive v najem?“ — „O, saj bi, vprašali so mnogi in ponujali lepe svote, pa le pod pogojem, da jim obdelam; spravili bi že. Tega pa ravno ne morem. Žetveni komisar mi je zapovedal, da se naj obrnem na občino. Župan pa pravi, da nima občinskega gnoja, občinskih konj in hlapcev tudi ne. Tako je njiva ostala.“ — Pogledam v hleve. Živine malo in še ta mršava. „Rekvirirali so goved, seno in slamo.“ Dvorišče snažno pometeno, a okoli poslopja vse oguljeno in zorto, strehi se vidijo rebra. Najstarejša otroka, ki pa sta še zapisana med solarje, prideta z voli domov. Vlačila sta na drugi nji. Ko me ugledata, vprašata: „Ata, kaj ne, zdaj ostanete doma?“ — „Ostanem, štiri tedne.“ In resno začneta izpregati. Mene se živina boji. „Komaj imata čas za službo božjo ob nedeljah“, pravi žena, „v šolo ju ne morem pošiljati.“ Pa pride mlajša iz šole, tiho, boječe. Ni me brž spoznala. „Poglejte, kaj smo danes pisali.“ Pogledam in vidim nemške črke, dolge in ostre. „V katerem razredu pa si?“ — „V drugem.“ — „Ali pa slovenski znaš pisati in brati?“ — „Malo, ker malo hodim v šolo, moram malega varovati.“ — Uboga glavica, si mislim, kaka zmešnjava mora biti v njej. Slovenskih pismenk še ne pozna dobro, in že mora delati nemške, prejšnim tako malo podobne!

Okoli desetih zvečer, po novem času — stenska ura kaže še po starem — je bilo delo opravljeno. Sedli smo k večerji in potem nismo mogli dopovedati, kako je v vjetništvu, kako doma. Žena ne toži nič.

Bog nam pomagaj in mati božja, to je njen edini, a večkrat ponavljeni vzdih. Skrita solza, ki se ji sveti v očeh, govori o trpljenju. Starejši deček pripoveduje, kako je en vol pameten, odsebežnji pa muhast — dedica, kako mladi pujski veselo bincajo po svinjaku. Oba delata načrte za jutri, kakor da sta že gospodarja. Jaz pa ju tiho pomilujem: Vidva pač ne bosta vedela, kaj so blažena leta brezskrbnih otrok! A med večerno molitvo sta zaspala, jaz tudi, samo žena je menda zmolila do konca.

Drugi dan si ogledam shrambe. Malo. So rekvirirali. Malomarno mi pokaže žena par stotakov K. „Komaj bo za obleko vsem petim. Nam kmetiskim nastavljajo cene in vse preiščejo, drugi si delajo cene sami in še ne dajo vsakemu.“

Čez nekaj dni grem na postajo. Zahtevam vozni listek. „Was heisst das?“ vpraša uradnik. Ponovim slovenski. „Versteh“ nicht, odvrne osorno. Neki gospod za menoj pove moje besede po nemško, nakar dobim karto. Bil sem radoveden, ali bo dal vozne listke drugim. Dal jim je, ker so skoro vsi zahtevali po nemško. Pa to sem slišal, kako je uradnik spakodrana imena postaj ravnotako spakodrano ponavljal, kakor so jih ljudje izgovarjali. Nisem se mogel premagati, da jim ne bi rekel: „Ali ne slišite, kako vas ima za norca, ker ne povete slovenskih postaj, ampak se mučite z nemškimi. Zahtevajte slovenski, pa bo tudi slovenski uradnik tukaj. Saj nismo v Bero-linu.“

Na železnici zopet. Konduktar ni govoril slovenski, dasi smo bili natlačeni v kupeju sami navadni ljudje, ki se nimamo časa učiti drugih jezikov. Le s pomočjo slučajnega tolmača se je sporazumel s potniki.

Na glavarstvu, kamor sem šel prosit za podaljšanje dopusta, istotako. Referent govori z menoj s pomočjo pisarja. Edino na davkarji so me razumeli, ko sem potem šel plačat osebno dohodnino za ženo. Pred vojno nisem poznal tega davka. Za moje odsotnosti pa je žena trikrat prosila vzdrževalnine, toda niti odgovora ni dobila do zdaj.

Ker so na sodišču zvedeli, da sem doma, so me poklicali radi nekega varuštva, seveda nemški. Moral sem podpisati nemški odlok.

Doma mi pravi žena, da dobiva od gosposke le samo nemške dopise, ki jih ne razume ne ona in ne otroci. Poslala bi jih nazaj, pa se boji kazni. V nedeljo gre k gospodu župniku, da izve, kaj je v istih.

Veronauk v šoli, molitve in pridige v cerkvi, to je še slovensko, dasi živimo v docela slovenskem kraju. Z Bogom se še zmenimo slovensko, z gospos-

LISTEK

„Pranger“.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Začel se je prvi bojni pohod Šentpetranov nad Podsrečane v noči od 10. na 11. aprila leta 1882. — Sultan je vedil konje in razporedil kot ravnokar do služben vojak napadalec po vojaških varnostnih predpisih. Vozili so se skupno le nekaj časa, dokler ni bil skovan in zvarjen celi bojni načrt in porazdeljene razne vloge med posameznike. Predvsem se je ločila od glavne čete močna predstraža. Ta predstraža je zopet poslala dva poizvedovalca, ki bi naj kot prva prevoznika sovražni tabor: od katere strani bi ga bilo bolje presenetiti in osvoboditi s kolikor mogoče nekrvavimi izgubami zarobljenega prangerja. Glavna četa, vozeč se na vozu, si je zagotovila desno in levo krilo ter hrbet s posebnimi oddelki, da jej ne bi sovražnik onemogočil povratka. Vse je bilo urazeno hvalevredno, bojne sile zadostne, če bi se morebiti vendar le spoprijeli z nasprotnikom, katerega o domnevali vsi v trdem spanju in snu.

Ob 1/4 uri ponoči sta se priplazila prva Šentpetrana v podsrečki trg, ki se je že odeval v nočni spanec, sladki senj in mir. Poseda sicer Podsreča po na pol in celem računano sedem gostiln, ki so bile v oni noči izvečine prazne, le tuintam je še kimal pospano za mizo kak zakasneli gost. Krog tržkega prangerja je počivalo vse v miru in tihoti, še nočni čuvaj Gerzinatov Juzl ni stražil z leščerbo in helebardo tržanov in njih svetinj.

Prva poročila poizvedovalcev do predstraže in glavne čete so bila pač najugodnejša. V vojno pohodno črto razvite vrste so se združile tik pred Podsre-

do, da zgrabijo z združenimi močmi kamenitega in vkopanega prangerja.

Voz za Šentpetrane zibelka novorojenega tržanstva, za Podsrečane — mrtvaški oder njih časti, je postal tik ob prangerju, ki stoji in je stal v oni noči na glavnem trgu Podsreče.

Fantovsko krepke roke so se tesno oklenile že starodavnega stebra, sklepi so pokali napadalcem vsled napora, a kamen tržkih pravice se še niti zganil ni.

Zasadilo se je v zemljo več krampov, zarozljala je težka veriga, na pritisk dvig zvoda je odje-njal v zemljo zakapani pranger in se pripravil na sprehod in polet v St. Peter.

Udrihanje krampov po trdih tleh in cinketanje verige je predramilo nočnega čuvaja, ki je hrjaval v klopi ob kaplaniji in sanjal, da se je gostil na očetni svoje hčere. Previdno se je dvignil s trdega ležišča in pobulil po vzroku v Podsreči nenavadnega ponočnega nemira in ropota.

„Ježiš, Mat' nebeška“, mu je ušlo skozi zapaj ust, ko je zapazil 14 črnih postav, voz in konje krog edinega in najsvetejšega tržkega spomenika. Ni vam bil Juzl strahopetec, ker še ni imel doslej opravka s predrznimi ponočnjaki, a tokrat so se mu potresle hlače, zašklebetali zobje, dvignili lasje in sesedel se je nazaj na klop.

Nesreča je hotela, da je zadel malo preveč pri tem naravno upravičenem oddihu ob svojo nočno svetilko in helebardo, oboje je padlo z ropotom na tla. Žvenket železa je preplašil prangerja dvigajoče Šentpetrane, ki so trenutno prekinili dvigalni napor, — strmeč proti kaplaniji. Juzl je bil uverjen: Po meni bo, pa še nisem preskrbel nobene od sedmih hčera.

Strah ga je spreletel od nožnega palca do najvišjega lasnega konca na glavi, ni pobral svetilke in ne orožja, ampak zabrusil je po tleh s petami urno kot bi potegnil žnoro od kaplanije do krčme pri Blaškotu, kjer je še brlela luč.

Juzl, obdan od ograje štirih sten, ojunačen po človeški roki ukresani luči, je nastavljal v Blaškotovi veži svoj nočni rog in zatulil vanj proseče v noč kot bi gorel trg na vseh koncih. Podsrečani so se dramil, Juzl je trobil na pomaganje, Šentpetrani pa še niso bili naložili prangerja. Godilo se jim po svetopisemskem opisu onih proti nebu bahavim ljudem, ki so gradili babilonski stolp, pa jih je omotal Bog z vozli jezika. Juzlov rog, katerega klic sv. Petra vaščani niso poznali, jim je pretrosil ušesa, da niso več razumeli Sultanovih povelj. Eni so dvigali tržkega prangerja na vso moč, drugi so ga pa tiščali pomotoma z vso silo ob tla in v luknjo. Pri tem babilonskem nesporazumu so začele frčati tudi krepke obsotelske kletvice navzgor in navzdol.

Podsrečani so že izvirali na plan iz nočnih brlogov, Šentpetrani so bili pravkar izpuknili prangerja iz zemlje, položivši ga na podložene drogove, da ga dvignejo na voz. Dvigali so kamenito težko lavoriko, pribrenčali so prvi kamni v njih znojne glave in v hrbte. Tovor je zdrknul s kolcev na tla, nekaj Podsrečanov se je bližalo neustrašeno mestu zločina, saj jih je bodril rešilni junak Juzl z rogom, tulečim svoj Tri — ra, tra — tra — tom!

Eden od Podsrečanov je pograbil konje za udo, drugi pa so potipali z golimi rokami, s krampi in kolci oborožene šentpeterske roke. Krampi in kolci so se dvignili nad še napol zaspanimi podsrečskimi glavami in jih prisilili nekaj v oni počitek, ki mu pravimo — omedlevica. Vnel se je kratek boj neoboroženih z oboroženimi. Pa to je zločed, da zamahneš lahko s kolomali krampom samo enkrat, če je nasprotnik že preblizu, pride do ročne borbe. Iz Podsrečanov in Šentpetranov je nastal en sam klopčič, ki se je kotalil po glavnem trgu med vpitjem in udrihanjem s pestmi po glavah, hrbtih in obrazih. V tej ponočni zmedbi je pestil po zmoti večkrat Šentpetran Šentpetrana ter Podsrečan Podsrečana.

(Dalje prihodnjič.)

kami ne. Zato pa z Bogom živimo v miru in ga imamo radi.

In zakaj je tako? Kaj je glavni vzrok te prenesrečne vojne in vsega zla, ki ga kot vojna dan za danom? Ker Nemci, oziroma vsenemci mislijo, da so vsi narodi njihovi sužnji. In kako dolgo bo tako? Dokler ne dobi vsak narod svoje samostojnosti. Vsak narod ima pravico do svobode na svoji zemlji, do lastnega razvoja pod božjim solncem. Vsi narodi na svetu so tega mnenja in se po tem ravnaajo, samo vsenemški Mihelni in madžarski šovinisti še ne. Pa neizprosni čas bo tudi nje naučil pameti. Nemški delavci in ogrski kmeti sta za sporazumni mir med narodi, kakor jaz, samo njihovi kričalci in mogotci, ki še niso skušali vojnega gorja na lastni koži in v lastnem želodecu, nočejo priznati tega in s tem zavlačujejo vojno.

To me je napotilo, da sem podpisal jugoslovansko deklaracijo. Slišal sem o njej že v vjetništvu, a zdaj sem jo spoznal iz naših listov, uvidel pa tudi nje skrajno potrebo. Podpisal sem jo tudi za svoje otroke, ker jim želim dobro. Slovenec ima tudi pravico do pravice. B. G.

Jugoslovani!

Mariborsko mesto ima na poti do Adrije in kot križišče važnih železnic največji pomen za ohranitev štajerskih Slovencev. Skrbeti moramo torej, da naša mladina na tej važni točki ne ide v pogubo, ampak ima priliko se v svojih šolah narodno ohraniti.

Ker so dosedanja poskusi doseči javno šolo vsled nasprotne avtonomne mestne občine ostali brez uspeha, hočemo sami svoje šole najprej v mestu in potem v okolici ustanavljati.

Zato so se zbrali v znamenju narodnega zedinjenja podpisani zastopniki mariborskih Slovencev in sklenili delati z vsemi silami na to, da ustanovijo letos v Mariboru slovensko šolo.

Ker pa so v današnjih razmerah stroški za taka podjetja nenavadno veliki, se obračajo podpisani na ves jugoslovanski narod z nujno prošnjo, da ji prispejejo posamezniki in korporacije z denarnimi dneški na pomoč ter pomagajo rešiti slovenskemu narodu v najvažnejšem trenutku mladi naraščaj.

Prispevke prevzema mariborska moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda, ki upravlja poseben fond izključno za slovensko šolo v Mariboru.

Kdor daruje 1000 K, je pokrovitelj, kdor daruje 300 K, je ustanovnik, kdor pa 100 K, je dobrotnik slovenske šole v Mariboru.

Imena pokroviteljev se vklešejo v svoječasnem šolskem poslopiju v posebne spominske plošče, imena ustanovnikov pa se vpišejo v zlato knjigo slovenske šole v Mariboru. Imena vseh podpornikov se objavijo v časopisih.

Največje zadoščenje pa bo imel vsak posameznik, odpornik v zavesti, da pomaga s svojim darom ohraniti jugoslovanskemu narodu slovensko kri.

Solski odsek:

Dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja.
Anka Leskovarjeva, odv. soproga.
Stanko Marin, uč. profesor.
Dr. Rad. Pipuš, odvetnik.
Fran Pišek tajnik.
Marija Poljančeva, prof. soproga.
Dr. Fran Rosina, odvetnik.
Dr. Karel Verstovšek, dež. in drž. poslanec.
Franc Voglar, gimn. profesor.
Franjo Žebot, urednik.

Prehranjevalna beda.

List „Grazer Volksblatt“ z dne 15. t. m. pod naslovom „Die Brottittfahrt nach Budapest und Berlin“ („Kako se vozijo v Budimpešto in v Berlin prosit za kruh“) velezanimiv članek, ki ga tu, seveda samo po vsebini in najkrajši obliki objavljamo.

Uvodoma se peča omenjeni članek z nujno zahtevo Tirolcev, ki so te dni v Budimpešti in v Berlinu zahtevali izdatne prehranjevalne pomoči. List piše, da to ni nikako beračenje, če Avstriji od Nemčije zahtevajo to pomoč, kajti Nemci so bili prvi, ki so se polastili ogromnih zalog živil v Rusiji, oziroma Rusko-Poljski. Nato so bili veliki nemški vojaški oddelki pridržani Galiciji, kjer so imeli celo svoje nadomestne kadre; seveda so skrbeli, da so se polastili čim največ živil (... sorgen, dass sie nicht zu ruck blieben). Ista je bila v Rumuniji. Tudi tu so imeli nam nadmočne vojaške oddelke in spravili zlasti prehranjevalne zaloge v svojo oskrbo. Ker je imel in še ima vsak nemški vojak pravico, poslati gotove (ne male) množine svojcem direktno, je umevno, da je bil doslej delež Nemčije na prehranjevalnih sredstvih skoro vedno napram našemu vsaj dvojen. Kot tu povsodi, tako so delali tudi v Italiji. Avstrijsko vrhovno armadno vodstvo je odredilo, da se mora v zasadenih italijanskih krajih pustiti prvič prebivalstva kar rabi za prehrano do nove žetve, nadalje da se mora pustiti vsaj dovolj semenskega žita in odvzeti plačati po dnevnih cenah: za lastno prehrano morajo prebivalcem preostati vsaj za dobo treh mesecev. A nasprotno so ravnali Nemci v vsakem oziru: kraji, katerih so oni imeli svoje čete, po njih odhodu niso imeli živeža ponajveč še za tri dni ne. List zahteva od naše vlade, da napram Nemčiji odločno nastopi in

pusti v nemar vsako mehkočutnost. Kar zahteva glede prehrane Avstrije od Nemčije je, da je v polni meri deležna nad preobilico le te, za katero smo bili doslej prikrajšani.

Doslej si pač noben list ni upal tako odkritosrečno pisati o vzrokih strašne prehranjevalne bede v Avstriji. Nas to tem bolj veseli, ker je ta članek najlepša klofuta raznim vsenemškim revolverjem kot so: Marburger Zeitung, Grazer Tagblatt, Tagespost, Deutsche Wacht, Štajerci in drugi njim enaki, ki so doslej vedno vpili, da je živeža dosti, pa da jih hočemo izstradati. Ni ga. Radi zgorajšnjega je bil konzum iz zaledja tim večji, da pa so vsled tega nastale pri nas še posebno ostre rekvizicije, temu so krivi našeti Claryjevi prijatelji.

Srce in pravica sta mrtva.

Ob hrvatski meji se godijo zdaj čudne stvari. Prepovedan je preko meje vsak promet z živili. Je pa za mejo na Štajerskem družina z večjim številom otrok. Zmanjkalo jim je vsega, le nekoliko repe je še pri hiši. Začetkom meseca majnika reče mati dvema otrokoma: „Pojdita na Hrvatsko in kupita kak liter žita, da bomo vsaj enkrat jedli.“ Otroka gresta in res dobita 4 l žita, liter po 4 K. A ko se vračata, ju zasačijo žandarji in jima vžamejo še to proč. Vse mile prošnje niso nič pomagale. Doma je pa zastoj čakala uboga mati, zastoj lačni bratci in lačne sestrice.

Ob istem času je kupil nek štajerski gostilničar na Hrvatskem 1000 kg masti in dal za njo 40.000 K. Dobili so ga na meji vojaki: a gostilničar (nemškutar) je dal „strogemu“ gospodu naredniku 500 K kot znamenje posebne prijaznosti. In zdaj bodo lahko s to mastjo zabelili marsikatero jed na Štajerskem, seveda ne lačnim štajerskim revežem, temveč že vsega dobrega sitim madžarskim židom.

Iz Središča se nam poroča o sličnem slučaju: Naša državna meja proti Ogrski je močno zastražena: na ogrski strani stražijo financarji in vojaki, na naši strani pa tudi vojaki. Vse to iz gole nevoščljivosti, da ne bi kaka živila prišla iz ene polovice skupne države v drugo. Ker pa posamezniki izvenar včasih hočejo spraviti kaj čez granico, se pripetijo tudi nezgode. Sredi preteklega tedna je našla neka mlada žena iz Sv. Jurija v Medjimurju — mati treh otrok, katere mož služi pri vojaki — v Središču 7 kg fižola na prodaj. Zasačil jo je ogrski financar in ker mu je skušala uteči čez mejo, jo je — — — ustrelil! Za 7 kg fižola — smrt! Žena je mrtva ležala tri dni (!) na mestu, kjer je bila od financarja ustreljena, predno je prišla neka ogrska sodna komisija, ki je preiskala ta grozni slučaj. Značilen primer postopanja naših ogrskih — sohravljancev.

Od beneške meje.

Pred dvema letoma smo čitali v časopisju važne besede iz Hamburga, naj dobi Avstrija tisti del Benečije, ki je naseljen s Slovenci. Te besede so vzradostile posebno Slovence. Da, beneške Slovence nazaj k materi domovini, nazaj k slovenskemu narodnemu telesu. Saj beneški Slovenec ni nikdar hrepenel po italijanski vzgoji in kulturi. Zato je legla velika žalost na beneške Slovence, kakor tudi na vse druge Slovence, ko so leta 1866 prišli beneški Slovenci po krivici pod Italijo. O tem nam pričajo premmnoge pesmi, ki so jih takrat in v poznejših letih zložili beneški rodoljubi. „Jaz nisem Taljanka pa tudi ne bom“, komu ni znana ta pesem, ki jo je zložil beneški Slovenec Podreka, pesem, ki glasno kliče: „Slovenka sem, Slovenec sem, tega mi ne morete odvzeti.“ In ta zelo načarjen del našega naroda je ohranil svoj jezik, kljub temu, da ni užival pod italijansko vladno v narodnem oziru nobenih pravic, ampak le preganjanje in zatiranje. Glavno zaslugu pa imajo pri tem slovenski beneški duhovniki, ki so učili in razlagali nauk božji v slovenskem jeziku samo v cerkvah, ker je bila v šolah in uradih slovensčina prepovedana. Globokoverni beneški Slovenec, ki je črpal svojo izobrazbo v materinščini v cerkvi je kakor Bogu tako tudi svojemu jeziku, svojemu narodu ostal zvest.

Bilo je leta 1908, ko se je po vsej Avstriji slovesno obhajala 60letnica vladarja cesarja Franc Jožefa. V obmejni vasi na beneški meji se je slovesne službe božje udeležil stolariček, beneški Slovenec, Radeckijev veteran. Njegove prsi so krasile kolajne hrabrosti, katere si je pridobil pod Radeckijem v bitkah na Laškem. Ob palici je pridrsal čez državno mejo, da se je zamogel udeležiti slovesne službe božje. Vse je zrl na njegove s hrabrostnimi svetinjami pokrite prsi. Z mladeniškim ognjem se je izrazil: „Tudi jaz sem se bojeval pod Franc Jožefom na Laškem, zato sem prišel k tej slovesnosti.“ Ta starček se je že preselil v večnost, a čustva, ki jih je gojil v svojem srcu, pač niso zamrla v beneških Slovencih, kateri z veseljem čitajo slovenske knjige ter se tako živo zavedajo svoje slovenske narodnosti, da nas takraj državne meje nekateri izmed njih smatrajo za Nemece. Doživel sem sledeči dogodek, ki ga ne bom nikdar pozabil. Pred 11 leti sem obiskal zelo načarjenega navdušenega beneškega Slovenca. Proti jugozapadu se je pred nama razprostirala furlanska ravnina, proti severovzhodu za nama se je dvigal Matajur in Kolovrat, po katerem se vije državna meja. Med pogovorom se je izrazil: „Dol na Laškem, tu na Slovenskem, gor na Nemškem.“ To se pravi: dol so Lahi, tu smo Slovenci, gori ste Nemci. Pač je beneškemu Slovencu prešel v kri in meso spomin, oziroma strah na zistem, ki je vladal pod Avstrijo na

Beneškem, odtod tudi ono nam drugače nerazumljivo glasovanje za Italijo leta 1866.

Sedanja vojna bo odločila usodo narodov. Vsi naši sovražniki razven nezveste bivše zaveznice zemljelačne Italije so povdarjali opetovano in povdarjajo, da se bojujejo za pravice teptanih in zatiranih malih narodov. Kateri narod pa pod božjim solncem je bil bolj zatiran in teptan kot slovenski na Beneškem? Zato Slovensko Benečijo nazaj k materi domovini, beneške Slovence nazaj k slovenskemu narodnemu telesu!

Leta 1916 se je neki laški vjetnik, beneški Slovenec, ko je na poti v vjetništvo počival v neki vasi, izrazil: „Bog daj, da bi Avstriji prodrl globoko v Italijo, da bi mi beneški Slovenci bili zopet združeni z vami.“ Avstriji so prodrl v Italijo. Dal Bog, da bi bili tudi beneški Slovenci združeni z nami v svobodno državo Jugoslavijo pod žezlom blagega in miroljubnega našega cesarja Karla I.

Crnihovski.

Razne politične vesti.

Slovensko-hrvatski tabor na Bizeljskem. V nedeljo, dne 12. maja, se je vršil ob krasnem vremenu na Bizeljskem ob Sotli tako veličasten tabor Slovencev in Hrvatov, kakor si lepšega niti predstavljati ne moremo. Na shod je prihitelo 6—8000 Slovencev in Hrvatov, da si v bratski edinosti in navdušenju podajo roke ter da si sveto prisežejo, da se hočejo podpirati drug drugega v sveti borbi proti skupnemu sovražniku. Najzborovanje so prišli poslanci dr. Korošec, dr. Jankovič in dr. Benkovič. Pod slavalokom je v navdušenih besedah nagovoril in pozdravil v imenu Hrvatov načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca Hrvat-poslanec dr. Zivko Petričič, v imenu Hrvatice mladenka Jozica iz Brelova ter mu izročila velik venec z narodnimi traki, v imenu Srbov pa vseučilišnik Milan Popovič. Zborovanje je otvoril domači župnik č. g. Rudolf Raktelj, ki je predlagal za predsednika domačega župana Josipa Janežiča. Kot prvi je govoril, obsut s cvetjem in viharo pozdravljen načelnik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Korošec, ki je rekel, da je vlada

kajti prepovedala je po brežiškem okrajnem glavarstvu, da naši brati Hrvati in Srbi onkraj Sotle ne smejo govoriti na tem velikem ljudskem taboru.

Vlade zginejo, a Jugoslovani bodo ostali. Izgubiti nimamo ničesar, kajti dozda smo bili samo sluge in tlačani Nemcev. Besedam dr. Korošca je sledilo nepopisno ploskanje, cvetje je deževalo po zraku, trobojnice so zmagovito zavihrale in narod je v prekipevalnem navdušenju zapel: „Oi, Slovani, še živijo!“ Nato je mladenka iz St. Petra p. Sv. gorami izročila dr. Korošču krasen lovorov venec, prepleten s slovenskimi, hrvatskimi in srbskimi traki, zastopnice bizeljskih in brežiških Slovencev so mu pa izročile nad 3000 K kot dar za gradnjo slovenske šole v Mariboru. Navdušeno pozdravljena sta na to govorila poslanca dr. Jankovič in dr. Benkovič, ter končno Hrvat iz Dalmacije profesor Šegvič, ker se je izkazal kot dalmatinski Hrvat, torej iz tostranske državne polovice. Navdušenje, da se bo vkljub vladni prepovedi vendar le čula hrvatska beseda, je bilo tako velikansko, da govornik dolgo časa ni mogel priti do besede. Govornik si je prav pošteno privoščil Nemece in Madžare ter končal z besedami iz zakladnice slavnega Zrinskega: „Ne zaupaj Nemcu in zimskemu solcu.“ Po navduševalnem govoru posestnika Jarnoviča je bila sprejeta resolucija, v kateri se izraža neomejeno zaupanje Jugoslovanskemu klubu zlasti njegovemu načelniku dr. Korošču in v kateri se protestira proti poizkusu vlade, da loči Hrvate in Srbe od Slovencev. S pesmijo „Lepa naša domovina“, je bil zaključen ta shod Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki ga je prištevati med najsijajnejše tabore v zgodovini jugoslovanskih taborov.

Shod v Trbovljah — prepovedan. Novi vodja celjskega okrajnega glavarstva, neki Wolte, se je hotel pri svojem nastopu prikupiti Nemcem s tem, da je prepovedal ljudski tabor v Trbovljah na binkoštno nedeljo. Kljub temu pa se je zbralo na zborovališču nad 10.000 ljudi. V velikem številu so prišli tudi delavci-rudarji. Govorili so zbrani množici poslanec dr. Benkovič, socialdemokratski vodja Cobal in župnik Časl. Ogromne množice so sklenile, da se mora zborovanje na vsak način vršiti v najkrajšem času, in naj se zgodi, kar hoče. Za 1. maj je vodstvo rudnikov rudarjem dalo prosto, za Binkošti, ko je slovenski rudar hotel javno in odločno povedati vsemu svetu, da je tudi on za majniško deklaracijo, da tudi on stoji za Jugoslovanskim klubom v boju za našo staro pravdo, tega ni hotelo.

Shod je vlada lahko prepovedala, ni pa mogla v srcih tisočih zatreti navdušenja za svobodo Jugoslovancev. Lahko rečemo, da je ta vladna prepoved še bolj požgala naše ljudstvo, da se bo še z večjo odločnostjo borilo proti vladi, ki je v zvezi s svojimi nemškimi prijatelji največja nasprotnica svobode Jugoslovancev. Vlada s svojo prepovedjo ni koristila sebi, koristila je naši stvari.

Jugoslovanski socialni demokratje so tudi kot en mož za Jugoslavijo. Njih vodja Cobal je izjavil na prepovedanem taboru v Trbovljah: „Jugoslovanski socialni demokratje so med prvimi, ki bodo stopili, če treba tudi na cesto za uresničenje ideje združitve vseh jugoslovanskih narodov na podlagi samoodločbe in enakopravnosti.“

Velikasten ljudski tabor se je vršil dne 20. t. m. na Rakovniku pri St. Janžu na Dolenjskem, blizu tam, kjer je umrl naš slavní dr. Krek. Ljudstva je bilo 10.000—11.000. Zeleni mlaji, okinjani slavoloki, ceste posute s cvetjem, vihrajoče zastave, pevajoče in vriskajoče množice, vse to je svedočilo, da se vrši tu nekaj izrednega. Na taboru so govorili poslanci dr. Korošec, dr. Rybar iz Trsta in Hladnik, urednik Smodej iz Celovca, pisatelj Finžgar, in socialdemokratski rudar Strgar. Ljudske množice so kar kipele navdušenja za sveto jugoslovansko stvar. Klicale so: Jugoslavija ali smrt! Tujcem nočemo več služiti!

Nemškutarski tollovari. Ponoči od 18. na 19. t. m. je tolpa mariborskih nemških pouličnih pobalinov pridrla pred hišo poslanca dr. Verstovška v Mariboru in je med tulenjem veleizdajalske pesmi: „Die Wacht am Rhein“ pobila štiri šipe. Dva velika kamna sta priletela celo v spalno sobo, kjer spijo otroci. Le samo slučaj, da ni debeli kamen zadel spečega sinčka. Policije ni bilo nikjer, da bi razgnala ali polovila nemške tollovari.

Skupaj marširajo. Nemci vseh strank marširajo skupaj proti nam. Na vsenemškem shodu v Celovcu dne 20. maja so hujskali proti Slovincem tudi nemški krščanski socialci. Poleg protestantov in odpadnikov je sedel tudi nemški župnik Marklet in je klical nemške brate, protestante, odpadnike, na boj proti Jugoslaviji. Nemški duhovniki torej smejo agitirati za vsenemštvo, smejo na shode, smejo politizirati kakor jim milo in drago, le koroški slovenski duhovniki se ne bi smeli pokazati v boju za pravice svojega ljudstva. Nemci marširajo v sklenjenih vrstah proti nam, torej moramo mi „Jugoslavlani“ se tesneje skleniti vse naše vrste.

Ne bo nas tujec več teptal, naš rod bo tu gospodoval! Iz Svečine nam piše zavedna slovenska žena: Nad 300 se nas je v naši obmejni občini podpisalo za Jugoslavljanje. Dasiravno nam gospodujejo tujci (Paskolo, Amon itd.), vendar je še večina našega ljudstva ostala zvesta svojemu slovenskemu rodu in svoji veri. Ne bojimo se več privandranih tujcev! Samozavest napolnjuje naša srca v veseli nadi, da prihaja naša osvoboditeljica, mila nam Jugoslavija. Tedaj bomo zaklicali domačini Slovenci in Slovenke v obmejnih krajih z našim pesnikom: „Ne bo nas tujec več teptal, naš rod bo tu gospodoval!“

„Miru ne bo napravil Bog, mi!“ Iz Slov. gorice nam pišejo: „V naši majhni vasi se zterejo sedaj v maju skoro vsi občinariji pri vaski kapelici, kjer molijo rožni venec in litanije. Ljudstvo z veliko gorečnostjo moli k Bogu za mir. Ko smo se preteklo soboto (dne 18. maja) zbirali na trati pred kapelico, pride mimo znani trojiški nemškutar s — „Štajercem“ v žepu in pravi bogokletno: „Ali verujete, da bo Marija povzročila konec vojske? Miru ne bo napravil Bog, kadar bo on hotel!“ Nihče mu ni odgovoril, vsi smo nemo gledali za drznim bogokletnežem. — Tako mislijo nemčurji o Bogu in miru. Saj ni nobeno čudo, da se Štajerčijanci tako vroče zavzemajo za nemškega cesarja Viljema in za nadaljevanje vojske, ko pa se „Štajerc“ tako skrbno poteguje za tiste, ki hočejo, naj se vojna nadaljuje do popolne zmage Nemčije.

Kdo je v naših krajih za nadaljevanje vojne? Vsi nemčurji, vsenemci, nemškutarski in vsenemški listi („Štajerc“, „Marburger Zeitung“, „D. Wacht“, „Tagblatt“ itd.), hujskati na vsenemških shodih, vsak kdor je proti Jugoslaviji in proti samoodločbi narodov in konečno tisti mameluki, ki romajo na Dunaj, da se tam izjavijo proti ustanovitvi jugoslovanske države. Vsi ti, ki smo jih tukaj našli, zahtevajo, naj se vrši vojna tako dolgo, dokler ne bo Nemčija zmagala na celi fronti. Ti ljudje so zagrizeni sovražniki pravičnega in sporazumnega miru med narodi in državami, po katerem bi dobili vsi narodi enake pravice.

In kdor tega ne verjame, naj gre na vsenemške shode, kjer govorniki kričijo, da Slovani ne smejo dobiti svobode in samostojnosti in pozivajo Nemčijo, naj ne sklene miru, ki bi odvel Nemcem gospodstvo nad drugimi narodi, temveč se naj vojskuje naprej in naprej. Kaj nemčurji in vsenemcem mar, če ljudstvo umira gladu, če padajo na bojiščih najboljša sile, in kaj jim mar, če kmet propada vsled silnih rekvizicij, za vse to se ne zmenijo, ampak tulijo v nomer: Vojska, vojska!

Nemci obsojajo to brezvestno hujskarijo. Štajerčijanci na Dunaju. Dne 25. t. m. baje bo cesar sprejel okoli 100 štajerčijancev in nemčurjev, ki ga bodo prosili, naj za Boga milega vendar ne ustanovi Jugoslavije. „Štajerc“ si mnogo obeta od tega romanja. Mi pa pravimo, da znajo nemškutariji še deset- ali stokrat iti gledat na uro na Dunaj, Jugoslavije nam ne bodo nikdar preprečili. Prišla bo kot zala, čila in krepostna nevesta in bo osrečevala svobodni naš jugoslovanski rod od Mure do Adrije. Pogum in samozavest je v naših srcih, pri nemčurjih pa strah in črna izdajalska zavist.

V Pragi so se vršile dne 16., 17. in 18. maja velike slavnosti v proslavo 50letnice češkega narodnega gledališča. Slavnosti so se udeležili v izredno velikem številu tudi Jugoslavlani. Navzoči so bili tudi Poljaki in Italijani. Vseh udeležencev je bilo do 80.000. Na velikem ljudskem taboru je govoril tudi naš državni poslanec Brenčič, ki je povdarjal skupni nastop Severo- in Jugoslovancev v boju proti oholemu nemštvu. Vlada je v soboto, dne 18. maja, nastopila v obliki slavnostim. Prepovedala je vsako zbiranje in prohode, ustavila je glavni česki list „Narodni Listy“, grozila je, da zapre gledališče in je po policiji dala zapreti nekaj neljubih ljudi. Vlada in Nemci so mislili, da se bodo Slovani vznemirili in da bo prišlo do izgrediv. Čehi in drugi Slovani so ohranili mirno kri.

tihi. Sani se Nemcev prav nič ne bojimo. Slova-

bili vredni šibe, če bi se dali gospodovati od nemške manjšine.

Okrožna glavarstva na Češkem. Izšla je ministrska naredba, ki določa delitev Češke v 12 okrožij, ter ustanovitve 8 novih okrajnih glavarstev na Češkem. Okrožja so, kakor pravi naredba, take sestavljene, da se je pri sestavi okrožij po možnosti oziralo na narodnostne razmere. Nastavljenih bo 12 uradnikov, ki bodo kot okrožni glavarji reševali v imenu cesarskega namestnika posle namestništva. Okrožja se bodo ustanavljala polagoma, drugo za drugim. Ko prvi začneta s 1. junijem 1918 poslovati okrožji v Litmercah in Kraljevih Vinogradih. Ker v naredbi ni nobenega govora o varstvu manjšin v okrožjih, je dokaz, da so okrožja tako sestavljena, kakor si jih želijo Nemci, torej v škodo Čehom.

ko se nam prepovedujejo shodi in v obliki cenzure naših listov, ko se nam še tako nedolžne vesti zaplenjajo.

Cesar in cesarica na Balkanu. Cesar Karel in cesarica Zita sta dne 16. maja odpotovala na Balkan. Obiskala sta bolgarskega kralja v Sofiji in turškega sultana v Carigradu. Povsod sta bila sijajno sprejeta. Cesar Karel je obiskal tudi bolgarski glavni stan. Te dni se vrnejo cesar in cesarica na Dunaj.

Tedenske novice

Današnja številka „Slov. Gospodaria“ obsega samo 4 strani. Dokler ne bomo dobili več papirja, bo moral „Slov. Gospodar“ zadržati v malem suknjicu v jugoslovanski svet. Strani pa smo povečali za 30 vrst.

Sv. birma v celjski dekaniji se vrši: v opatijski cerkvi sv. Danijela v Celju dne 29. junija (praznik sv. Petra in Pavla), v Marijini (nemški) cerkvi v nedeljo, dne 30. junija, v Zalcu v ponedeljek, dne 1. julija. Birmanci iz sosednih župnij pridejo v Celje ali v Zalec ali tudi v St. Jurij ob južni žel. dne 5. ali 6. junija, ali v mesecu juliju v braslovski dekaniji.

Tonzura in štirje nižji redovi so se delili letos v mariborski stolnici izredno že v četrtek pred Binkošti (16. t. m.). Prejeli so jih trije gg. bogoslovci lavant, škofije in sicer iz 3. letnika: Mikolič Jurij, imejitelj srebrne hrabrostne kolajne in Karlovega četnega križa, in Skuhala Vekoslav, ter iz 2. letnika Perk Mihael.

Duh. profesor Ernest Terstenjak na c. in kr. kadetnici v Inomestu je povišan v VIII. činovni razred. — Vojni nadkurat Rant je povišan v VII. činovni razred.

† Levoslav Perko, znani kipar pri Sv. Trojici v Slov. g. je dne 18. maja po dolgi in mučni boleznini preminul. Z njim izgube Slov. gorice zavednega narodnjaka in pospeševalca krščanske organizacije; ter priznanega umetnika. Svetila mu večna luč!

Slovenci, Slovenke! Na Telovo je obletnica znamenite jugoslovanske deklaracije. Ne pozabite povodom tega praznika na Tiskovni dom v Mariboru! Žrtujte vsak po svoji moči! Tiskovni dom bo kulturno središče in branitelj narodnih pravic slovenskega naroda.

Za Tiskovni dom so nabrale pridne mladenke pri Sv. Frančišku v Savinjski dolini K 605.80. Zamek darovalcev objavim, kakor hitro bo mogoče. Tudi na stotine drugih darovalcev prosimo, da nam ne zamerijo, ako imena še niso bila objavljena. Sploh je to veselje znamenje, ako je toliko dobrotnikov Tiskovnega doma, da dolgo, dolgo ne morejo priti vsi na vrsto.

Slovenska šola v Mariboru. France Štiglic, doma iz Luč pri Ljubnem, je padel za domovino in cesarja. A še tiste trenutke pred svojo smrtjo je mislil na slovenski rod. Dal je poklicati k sebi svojega najboljšega prijatelja ter ga prosil, naj izroči 50 K njegovih prihrankov za slovensko šolo v Mariboru. To je ta tudi s srčno radostjo storil ter nam o svojem prijatelju med drugim pisal: „Delala sva načrte in naklepe za bodočo Jugoslavijo, a pustil me je samega ter se preselil v boljšo domovino. Ni mu bila sreča dana, da bi dočkal dneva, ko bo rešen njegov rod tujega jarma in tujih spon. Veselil se bode tam zgoraj nad zvezdami naše bodoče sreče.“ Dokler imamo takih ljudi, ki se še neposredno pred smrtjo spominjajo tiste slovenske dece, ki jo hoče tujec s svojimi šolami odtujiti lastni materi, tako dolgo nas ni treba biti strah prihodnosti. A tudi Nemci, ki vedno trdijo, da vojaki in strelskih jarkih nočejo ničesar slišati o naših „hujškarijah“, naj si zapomnijo, da umirajo naši vrli junaki z besedo „Jugoslavija!“ na ustnih in da se udeležujejo našega boja za najenostavnejše pravice do lastne šole tudi med bojnimi metežem.

Slovenci v Nemčiji. Iz Hamborna ob Reni se nam poroča: Kar se tiče verskih reči, smo tukaj v Nemčiji hvala Bogu dobro preskrbljeni od strani nemških gospodov duhovnikov, ki prav gladko govorijo slovenščino in nimajo tistega duha v sebi, kot graški škof dr. Šuster in njegovi duhovniki, ki odrekajo Slovincem pravico do slovenske službe božje. — Slovensko društvo sv. Barbare prireja sedaj samo svoje redne mesečne shode, a veselice se ni nobene bilo odkar je vojna nam vzela očete in sinove. Mislim, da je sedaj meseca majnika, ko obhajamo obletnico odkar po vsej slovenski zemlji doni in glas: Slovenija naj bo svobodna! Klicali ste v „Slovenskem Gospodarju“ graške Slovence, pokličite še nas, naj se zbudimo v tujini in se s svojimi podpis pridružimo k vam za jugoslovansko malniško deklaracijo. V nedeljo, dne 26. maja, bo zbiranje slovenskega društva sv. Barbare v Hambornu v gostilni Knaup, Allee-Strasse. Pridite tudi vi, da se pridružimo našim

bratom in sestram v domovini in se pogovorimo za slovensko svobodo. — S srebrno kolajno je odlikovan Slovenec Ignac Derstvenšek, doma iz Loke pri Zidanem mostu; zaslužil si jo je na italijanski fronti — Umrl je Slovenec Rok Hibler, doma iz Kostivnice.

Velik shod v Družmirju pri Šoštanju. Dne 30. maja ob 4. uri popoldan se vrši velikanski shod v Družmirju v prostorih g. Ivana Gregorevčiča. Govorili bodo poslanci dr. Verstovšek in drugi. Cela Šaleška dolina se pripravlja na shod; priglajajo se udeležniki iz Savinjske in sosedne Mislinjske doline, ker trdijo, da ravno sedaj v tih časih shod ne sme zaostati za žalskim. Če bode le mogoče, pride tudi načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec.

Slov. kat. izobr. društvo v Velenju priredi na trojiško nedeljo, dne 26. maja gledališko predstavo: „Moč uniforme“, burko v treh dejanjih s petjem. K obilni udeležbi vabi odbor.

Apostolski molitvenik. Izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Met. Cena 3.20 K, s poštnino 3.30 K. — Velika novost v našem nabožnem slovstvu! Molitvenik se imenuje apostolski, ker naveda k apostolskemu delovanju, zlasti k delu za cerkveno zedinjenje. V prvem delu je poljuden, znanstveno popolnoma zanesljiv pouk in pregled o vzhodni cerkvi, o verskih razlikah, o vzhodnem obredu in o vzhodnih katoličanih. To je nekaj poljuden katekizem o pravoslavlju in o vzhodnem cerkvenem vprašanju. Molitvenik obsega vse navadne molitve in je poraben za vsakega. Vrh tega je v molitveniku mnogo novih molitev: zlasti lepe so molitve, povzete iz vzhodnih cerkvenih čestov in iz vzhodne liturgije. Pri nas se prvo nedeljo meseca julija opravlja „ura molitve“ za cerkveno zedinjenje. V ta namen nam molitvenik nudi tri lepe nove „ure molitve“, ki so pa tudi sicer porabne. Apostolski molitvenik bo med našim ljudstvom poživljal versko življenje in apostolsko gorečnost. Razširjeval bo duševno obzorje in ljudstvo poučeval, da bo razumelo tista verska vprašanja, katerih rešitev je zlasti od nas odvisna. Primeren je za priproste, a tudi izobraženci bodo v njem našli mnogo zanimivega in koristnega. — Naroča se v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Sv. Alojzij, zaščitnik mladine. Ta molitvenik se je silno prikupil naši mladini. Vsebinska je izborna. Obsega kratek življenjepis angelskega mladeniča in razne pobožnosti k sv. Alojziju. Najbolj prikupljivi ste dve šestnedeljski pobožnosti k sv. Alojziju, ena daljša, druga krajša. Drugi del vsebuje popoln molitvenik. To knjigo prav toplo priporočamo krščanski mladini in sicer moški in ženski. Sežejo pa naj po njej tudi botri, ter jo kupijo birmancem. Na razpologo so zdaj te-le razne vezave z zlato obrezo po K 3, K 4, K 4.20, K 5.60, in K 6.40 s poštnino vred. Naroča se v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Gospodarske novice

Se enkrat: popisovanje obdelanih zemljišč. Od glavarstev nastavljeni komisariji popisujejo te dni obdelana zemljišča. Popisovanje da mnogo dela. Z enim večjim posestnikom ima popisovalec opraviti po poldneva. Da bo delo šlo hitreje izpod rok, svetujemo, naj člani občinskih odborov in žetvenih komisij sodelujejo pri popisovanju. Vsak posestnik naj si na pravi že poprej doma seznam, koliko vrst žita ali drugih pridelkov ima na eni parceli, koliko meri približno vsak posamezni del obsejane njive, koliko njiv je opustil, koliko njiv je neobdelanih, koliko jih je dal v najem (najemnikom, ldnarjem, užitarjem itd.).

Draga galica v Ptuj. Kakor lanske leto, tako je tudi letos modra galica, ki jo oddaja ptujski okrajni zastop, najbolj draga. V Ptuj stane galica letos zopet 4 K 1 kg, dočim jo drugi okraj oddajajo po 3 K 65 v do 3 K 70 v. To je zopet Ornigovo napredno gospodarstvo, katero ptujski „Štajerc“ vedno lažo hvalisa.

Cepljenje svinj proti rdečici bo letos zelo nujno potrebno, ker se je ta kuga pojavila že na nekaterih krajih. Župani naj takoj prosijo okrajnega živinovozdravnika, da pride cepiti svinje. Skrbite tudi, da bodo imele svinje vedno dovolj sveže pitne vode, vodo za kopanje in svežo krmo. Hleve je treba vsaj vsak mesec korenito pobeliti z apnom, korita pa vsak dan umiti.

Stroški rekviriranj na Ogrskem. Na Ogrskem dobi vsak častnik, ki je pridobil revizijskemu komisariju, razen svoje redne plače še vrhuteja 300 K mesečne doklade, pisar dobi 60 K, vojak pa 40 K doklade. Častniki, ki se redno udeležujejo rekviriranj, dobe povrnjene tudi druge stroške potovanja, vrhuteja pa še na dan 50 K doklade, sfer, ki vodi častnik avtomobil, dobi 10 K. Časniki, ki se le v slučaju potrebe udeležujejo rekviriranja, dobe na dan 15 K doklade, vsak vojak pa 50 v. Koliko stanejo rekviri-

ranja pri nas v Avstriji, še dosedaj ni bilo objavljeno, vendar ne veliko manj, kakor na Ogrskem. Pravijo, da so na Ogrskem stroški pri rekviriranju žita mnogo večji, nego je vredno rekvirirano žito. Menda tozadevno tudi pri nas nismo nič na boljšem, če ne morda na slabšem.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zateu so v preteklem tednu cene za tuj hmelj poskočile za 10 K in so se gibale med 130—140 K za 50 kg. Ponemsko na Češkem so hmeljski nasadi v nižjih legah vsled mrčesa hudo prizadeti: slična poročila prihajajo tudi iz Ogrskega, kjer je stanje hmeljskih nasadov zelo nepovoljno. Pomanjkanje žice dela tudi savinjskim hmeljarjem nemalo skrbi.

Mlekarska zadruga v Hočah pri Mariboru se je glasom sklepa obnega zboru dne 12. maja 1918 razdružila. Izvolili so se trije gg. likvidatorji (Ver-nik, Frangež, Kmetec), ki imajo nalogo, da se premoženje hoške mlekarnice proda in sicer potom licitacije. Družba premicnin se vrši v nedeljo, dne 26. maja 1918. Začetek ob 2. uri popoldne. Prodalo se bo: vozove, mize, stole, mlekarsko posodo, veliko železja, zofe itd. Družba se vrši na licu mesta v Hočah pri Mariboru. Družba se ponovi naslednjo nedeljo, dne 2. junija. Kupci se vabijo!

Dopisi.

Maribor. Splošno se slišijo pritožbe o podivjanosti nemške mladine. Ker se vzgoja doma in v šolah vrši v vsenemškem duhu, je čisto navadna pri-takzen, da nemška otročad meče kamenje za ljudmi, ki slovensko govorijo, pobija šipe in daje Slovencem sramotilne primke. Vprašamo se, odkod to? Solja je tega kriva. Zatorej, mariborski Slovenci, skrbimo, da se čimprej omogoči slovenska šola v Mariboru, da se slovenski otroci ne bodo pohujševali med podivja-no nemško otročadjo.

Sindenci pri Mariboru. V nedeljo, dne 28. aprila je umrl Franc Črnko, star 90 let. Rajni je bil oče že umrlih č. gg. Jožefa in Marka Črnko. Njegova vnuka č. g. Marko Škofič in č. g. Marko Kranjc služita oba kot c. kr. vojna kurata. Pogreb je bil torek, dne 30. aprila ob 1/2 4. uri popoldne na pokopališče k Sv. Jožefu. Svetila vrlemu možu večna luč!

Pobrežje pri Mariboru. V soboto, dne 18. maja, je utonil v Dravi v Pobrežju pri Mariboru 14letni šolar Alojzij Korb, sin železniškega delavca Mih. Korb iz Pobrežja.

Jarenina. Tukaj je v Gospodu umrl Fr. Pregl, posestnik na Jareninskem vrhu. Bil je zanesljiv naš mož. Pogreba se je udeležilo obilo občinstva. Svetila mu nebeška luč!

St. Ilj v Slov. gor. Prihodnjo nedeljo, dne 26. maja po večernicah imamo v Slov. domu zopet predstavo s petjem. Gostje iz domače in sosednjih župnij, dobrodošli.

Sv. Lenart v Slov. gor. Licenciranje in premiranje marijadvorskih bikov se vrši v torek, dne 28. t. m., ob 9. uri popoldne, na dvorišču gospe Arnuš pri Sv. Lenartu.

Ljutomer. Kakor slišimo, se bo vršil meseca junija v Ljutomeru velik jugoslovanski tabor. Spominjamo pri tej priliki na slaven slovenski tabor, katerega so Ljutomeržani kot prvi uprizorili leta 1868 in katerega se je udeležilo, kakor piše dr. Vošnjak v svojih »Spominih«, nad 7000 ljudi. Kakor njihovi pradedi, tako hočejo tudi tokrat Nupoljci pred vsem svetom povdarjati svojo zahtevo za samoodločbo — za Jugoslavijo.

Središče. Naše slovensko katol. izobraževalno društvo priredi na Telovo, dne 30. maja ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih deklaracijska slavnost. Na sporedu je: Slavnostni govor (govori vlč. g. dr. Hohnjec iz Maribora), deklamacije, petje in dr. Krekova gledališka igra »Tri sestre«. Pridite v velikem številu, da dostojno proslavimo 30. maj, mejnik v zgodovini našega naroda.

St. Lovrenc v Slov. gor. Tukaj je umrla vrla mladenka Marija Šamperl iz znane Šamperlove rodbine. Na svidenje v nebesih!

Sv. Trojica v Halozah. Na trojičko nedeljo, 26. maja, ste vabljene vse sosedne in zlasti haloške dekliške Marijine družbe k nam. Naša dekliška Marijina družba ima posebno lepo svečanost, namreč blagoslovljenje društvene zastave. Blagoslovil jo bo in govoril naš priljubljeni organizator mladine, g. dr. Hohnjec iz Maribora. Po cerkvenem opravilu bo kratko zborovanje slovenskih mladenk, posvečeno poduku, izpodbudi in izobrazbi.

Slov. Bistrica. Četovodja Fr. Ž: nam poroča, da je bil priljubljeni poročnik in tukajšnji rojak Jak. Šturm že šestokrat odlikovan za svojo hrabrost. Do bil je sedaj ponovno najvišje cesarsko priznanje — drugi »signum laudis« — z meči. Ponosni smo na našega vrlega slovenskega rojaka-junaka.

Studenice pri Poljčanah. V nedeljo, dne 26. t. m., se vrši po rani službi božji v Studenicah velik shod. Govori poslanec Franc Pišek o sedanjem političnem položaju, nadrevizor Vladimir Pušenjak pa o gospodarskih zadevah. Slovenci iz Dravinjske doline vsi na shod! Posebno župnije Studenice, Makole in Poljčane naj bodo mnogobrojno zastopane na zborovanju!

Dramlje. Na italijanskem bojišču je bil odliko-van naš rojak Komplet Jernej z malo srebrno hrabrostno kolajno.

Dramlje. Vabilo na redni občni zbor hranilnice in posojilnice v Dramljah, r. z. z. n. z., ki se vrši v nedeljo, dne 2. junija 1918, ob 3. uri popoldne, v združenem lokalu. Dnevni red: 1. Čitanje in odo-

breenje zapisnika zadnjega obnega zboru. 2. Poroči-lo načelstva in nadzorstva. 3. Potrdilo računskega zaključka za leto 1917. 4. Razni predlogi. — Odbor.

Sv. Martin pri Šaleku. Dne 15. t. m. smo spre-mili ob obilni udeležbi k večnemu počitku blago ženo ter skrbno in ljubečo mater Marijo Ješovnik, posestnico v Paki. Njen sin se pogreša že čez pol drugo leto; bojeval se je z verolomnim Italijanom. Rajna je bila zvesta bralka »Slov. Gospodarja« ter skrbna gospodinja in prijazna ter dobrotljiva sosedka. N. p. v m!

Sv. Jedert nad Laškim. Umril je 10. maja v Bovcah v 72. letu svoje starosti Jožef Dolinšek, p. d. Pirc. 32 let je bil cerkveni ključar sv. Magdalene ter vestno skrbel za popraviljanje in prenov-ljenje ppdružnice in njene opravke. Ko mu je mo-bilizacija vzela sina, je moral zopet prevzeti skrb in trpljenje na kmetiji. To ga je zresnilo in upog-nilo. Šel je po plačilo k Bogu, preden je mogel še enkrat, kakor je želel, videti sina, ki je že na potu iz 4letnega ujetništva, a se je prej moral vsled bolezni ostaviti na Ogrskem.

Sedraž nad Laškim. Iz vjetništva se je že vrnil Janez Tekavec, p. d. Štrumblijev, ki je bil zaban ob veliki Brusilovi ofenzivi ter prebil 2 leti v Ode-si in okolici. Hleba je bilo obilo, dela in trpljenja pa tudi. Izdal se je za Slovaka, da ga niso silili med dobrovoljce v srbsko armado kakor druge Slované.

Trbovlje. Stavbinska zadruga Lastni Dom v Trbovljah sklicuje svoj redni VIII. občni zbor v ne-deljo, dne 26. maja, ob 3. uri popoldne, v prostorih Društvenega doma s sledečim sporedom: 1. Pozdrav načelnika in čitanje zapisnika zadnjega obnega zboru. 2. Poročila načelnika in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1918. 4. Volitev enega člana v nadzorstvo. 5. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor zaradi premajhne udeležbe ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje z ravno istim dnevnim redom in pri vsaki udeležbi drug občni zbor, kateri bo sklep-čen pri vsakem številu navzočih članov. Prosijo se vsi člani, ki imajo deleže, da se polnoštevilno udele-žijo tega obnega zboru. — Načelstvo.

Buče pri Kozjem. Dne 2. junija se vrši na Bu-čah popoldne ob treh v gostilni »na pošti« shod. Go-vori državni poslanec dr. Jankovič.

Sv. Ema pri Pristavi. Dne 28. aprila je umrla na operaciji po kratki pa mučni bolezni v bolniš-nici »Gizela« v Celju blaga mladenka Antonija Ko-lenc, sestra našega rojaka priljubljenega župnika v Širjem pri Zidnem mostu Leopolda Kolenc, sta-ra 38 let. Pogreb je bil dne 30. aprila. Blagi brat je blagoslovil truplo svoje ranjke sestre Antonije ob pričujočnosti velč. g. vikarja in preč. g. iz bol-nišnice in usmiljenk, ki so tudi spremljale pokoj-nico k večnemu počitku na slovensko pokopališče. Na pogreb je prihitelo lepo število sorodnikov in domačinov od Sv. Eme. Spremljale so jo tudi vse strežnice iz bolnišnice in Marijina družba v velikem številu, ker je bila rajna Tončka zvesta in vrla članica Marijine družbe pri Sv. Emi; bila je tudi več let zastavonoša Marijine družbe. Pri gospodarstvu je bila zelo skrbna. Blag ji spomin!

Sv. Peter na Medvedovem selu. Kmetijska po družnica Mestnje-Sv. Peter na Medvedovem selu priredi v nedeljo, dne 26. maja ob 1/2 4. uri pop. v župnišču pri Sv. Petru gospodarski shod, na ka-terem bo govoril ravnatelj Ivan Belč, ki bo podal veliko dragocenih navodil iz svoje bogate izkušnje, kako zamoremo sedaj in v bodoče uspešno kme-tovati. Mnogoštevilni udje podružnice, pridite od vseh strani na ta važni shod!

Slovenci, Slovenke,
darujte za Tiskovni dom!

Razne novice.

Koliko vina se pridelava na svetu. Profesor Ma-rescalchi, predsednik zadruge zedinjenih italijanskih vinogradnikov, je na podlagi srednje pridelave v zadnjih letih izračunal, da se pridelava na celim svetu okoli 138 milijonov hektolitrov vina in sicer od leta 1909 naprej vsakoletno za 25 milijonov hektolitrov — več! V Evropi se pridelava največ, potem v Ameriki in v Afriki. V Aziji, kjer je po svetem pismu domovina trte, se pridelava komaj pol milijona hektolitrov vina. Posamezne azijske dežele so sicer gosto obdelane s trto, a kljub temu je produkcija vina majhna, ker v teh krajih grozdje raje sušijo, kakor da bi izdelali iz njega vino, oziroma alkoholne pijače. Seveda se ne

sme pozabiti, da so tamkajšnji vinogradniki veči-no-ma mohamedanci, katerim je po njihovi veri prepove-dano piti vino. V evropskih državah se pridelava vina: na Francoskem 60 milijonov hektolitrov, v Italiji 58, na Španskem 16, na Portugalskem 7, na Ogrskem 6, v Avstriji 4, na Ruskem 3%, v Nemčiji 2%, v balkan-skih državah okoli 4 milijone hektolitrov vina. Raz-meroma veliko se pridelava na otokih Ciper in Malta, in sicer okoli pol milijona hektolitrov. V Afriki se pa pridelava največ vina v Alžiru in sicer 8 milijonov hl. Izmed američanskih držav je na prvem mestu ljudo-vlada Čile, kjer se pridelava 7 milijonov hektolitrov, v Argentini samo 4 in v Zedinjenih državah le 2 mil-j hektolitrov.

Pri jedi. Neka gospodinja je imela navado, da je žgance v skledi zabelila najbolj na enem kraju; zabeljeno stran pa je vselej obrnila pred svojega moža. Ko nekoč zopet gredo jest, se vsedeta najpoprej dva hlapca, potem pride pa še gospodar. Prvi hla-pec se vsede na gospodarjevo mesto; toda gospodar prime skledo, jo zasuje tako, da je bila zabeljena stran proti njemu ter reče hudomušnežu: »Tako se solnce suče.« Hlapec prime za skledo, jo pomakne zo-pet nazaj in pristavi: »Tako se pa luna vrti.« Dru-gi hlapec, videč to prerivanje, se razvname, pograbi skledo, jo obrne ter trešči na mizo s pristavkom: »Al tako je pa, kadar strela udari!« Kako so potem jedli — zgodovina ne pove.

Lov na volkove v Bosni. Okrajna politična ob-last v Sarajevu je za bližnje dni odredila lov na vol-kove v Hrezi pri Sarajevu, ki so se pojavili v takem številu, kakor še nikdar od one dobe, odkar se naha-ja Bosna pod avstro-ogrsko upravo. Lov se udeležu-je več stotnih vojaških oseb. Volkovi so že letos raz-rgali na stotine glav goveje živine, svinj in ovac.

Nova nalezljiva bolezen v Angliji. Angleška listi pišejo, da v Angliji razsaja že več tednov neka posebna vrsta nalezljive bolezni, ki je zdravnikom še povsem neznana, je zelo nevarna ter je zelo podobna znakov bolezni otrpnenja tilnika. Dognano je, da se ta nalezljiva bolezen pojavlja pri ljudeh, ki zavziva-jo surovo meso in klobase. Bolezen se v Angliji na-glo razširja.

Kako si je pomagal do konjskega mesa. Iz Nemškega Broda pišejo: Policija je prišla tukajšnje-ga konjskega mesarja Franca Boleslava, njegovo že-no pomočnika Matevža. Boleslav je pokladal s svo-jim pomočnikom konjem raznih posestnikov za arzen-ikom zastrupljeno seno, da bi dobil tako čim več mno-žin konjskega mesa. Obenem je zbolelo tudi nekaj o-seb, ki so uživale pri mesarju Boleslavu kupljene konjske salame, zaradi zastrupljenja. Tako so prišle tudi oblasti tej lopovski na sled.

Kako narašča število milijonarjev? Bankir S. Fliegler v Černovicah se je ob izbruhu svetovne voj-ske začel pečati s trgovino z živili in sicer v veli-kem obsegu. Osebe, ki dobro poznajo njegove premo-ženjske razmere, pravijo, da je imel imenovani žid in bankir pred vojsko samo 100.000 K premoženja. V teku vojske si je pa pridobil čez 3.000.000 K premo-ženja. — Žid Natan Kraft, lastnik paromlina v Se-retu v Bukovini, je imel pred vojsko komaj 200.000 K premoženja, a dandanes pa šteje njegovo premože-nje čez 4.000.000 K. — Izseljevalni agent in žid Na-tan Eidingser se je začel pečati s trgovino z živino in z živili, istočasno se je bavil tudi z izseljevanjem liu-di iz Bukovine. Oblasti so mu sicer prepovedale na-daljno izvrševanje umazanega posla izseljevalnega agenta, a mož si je napravil v teku vojske s trgovi-no z živili, s trgovino z živino in kot izseljevalni a-gent čez 5.000.000 K premoženja. — Tako si nakupi-čujejo te pijavke milijonska premoženja!

Listnica uredništva.

Razkože pri St. Juriju ob južni žet.: Prav imate! To popisovanje bo krivo, da bodo nastale še večje zmešnjave. A popisovalci tega niso krivi, tem-več vlada, ki kaj takega odredi. — Sv. Bolfen v Slov. gor.: Pritožbe o županu morate utemeljiti s pričami in dokazi. Dopisa ne moremo priobčiti, ker je tožljiv. — Sv. Lenart nad Laškim: Izkaz, ka-tere vojne poste so proste, dobite na pošti. Če zahtevate, vam morajo postreči z njim. — A. W., vojna pošta št. 646: Mi vedno opozarjamo starše, naj čuvajo mladino pred pohujšljivci. Tako dolgega s pisa-ne moremo priobčiti, ker imamo malo prostora. — Desetnik P. A., Teharje: Pojdite h kakemu več-čemu pravniku in ga prosite za svet. — Loka 11: Pišite poslancu dr. K. Verstovšku v Mariboru. — Vrtiče pri Gornji Sv. Kungoti: Dobro ste pove-dali. Žal, ne smemo priobčiti. Gospodje, ki na glav-arstvu in sodniji pregledujejo naš list, so zelo hudi, če povemo kako resnično o ljubeznivem grofu Claryju. Vaše pismo smo izročili dr. Verstovšku. — Sv. Trojica v Slov. gor.: Le bodite vedno tako korajžni. Nemskutar je korajžen le tedaj, če ima strahopetca pred seboj. — Slovenski vojaki črnovojs-tva na IV. in Jakob Mlinar: Hvala za po-zdrave! Priobčiti pa ne smemo, ker je cenzura zelo stroga. — Račica: Pritožba na okrajno glav-arstvo — Oblaki pri Juršincih: Se ne izplača pečati se s tem grdnom. — Poljčane: Reklamirajte po občini na okrajno glav-arstvo. — Dramlje: Pišite g. poslancu. Zadnje živinče seveda ne smejo vzeti. — Slov. gorice: Prosimo, naznanite nam me-tistega štajerčijanca, ki se je pred kapelo tako bogo-kletno izjavil o Bogu in Mariji. — Žrtve za do-movino smo tokrat morali izpuštili, ker nam pri-manjkuje prostora. — Iz tega vzroka smo tokrat opu-stili tudi inserate.

Maribor. Kupim jesensko svinjo (event dve) in dam kot nagrado prodajalcu ali posredovalcu, prav lepe hlače iz finega angleškega blaga. Naslov: F. M. Maribor, Körnergasse št. 6.